

1. Raziskovalna organizacija:

Univerza v Ljubljani, *Filozofska fakulteta*

2. Ime in priimek mentorja:

prof. dr. Peter Štih

3. Področje znanosti iz šifranta ARRS:

6.01 zgodovinopisje

4. Kontaktni e-naslov mentorja:

peter.stih@ff.uni-lj.si

5. Kratak opis programa usposabljanja:

Razmerje med škofom in mestom v srednjem veku na primeru srednjeveških istrskih mest

Škofje so v institucionalnem, družbenem, političnem, kulturnem in še kakšnem drugem oziru zavzemali pomembno mesto v srednjeveških mestih. Bili so pomemben člen mestnega mikrokozmosa. V prvi vrsti so seveda bili visoki reprezentati Cerkve z vsemi svojemu položaju odgovarjajočimi cerkvenimi oblastnimi opolnomočji in nalogami. A nič manj je bilo pomembno njihovo razmerje do mesta, v katerem so imeli svoj škofijski sedež in svojo rezidenco. Raziskava, v katero bo usmerjen mladi raziskovalec/raziskovalka, bo namenjena prav ugotavljanju razmerij med škofom in mestom kot socialnim tkivom. V njej bo šlo za iskanje odgovorov na vprašanja kot so npr.: Kakšno je bilo razmerje škofa do mestnih oblasti in komunalne avtonomije? Koliko in kje so bili škofi uspešni v poskusih dokopati se do oblasti v mestu? Vzводи in orodja njihove posvetne oblasti. Formalni in neformalni vplivi škofov na življenje v mestih. Škof kot pripadnik mestne elite. Kakšen je bil gospodarski pomen škofij za posamezno mesto? Mestna topografija z ozirom na cerkvene sakralne in reprezentivne zgradbe. Cerkve, škofovska rezidenca in druge zgradbe v lasti cerkve (škofije) kot mestni javni prostor. Škof in njegova javna podoba in prezentacija; reprezentanca in inscenacija ob njegovih javnih nastopih. Škof kot gradbeni in umetnostni mecen. Škof in mestno šolstvo, itd.

Ta in podobna vprašanja se da v okviru slovenske zgodovine reševati predvsem na primeru istrskih škofijskih mest, ki imajo v glavnem tudi koninuiteto iz antike. Istra je primerna za takšno raziskavo tudi zaradi primerjav s sosednjo Italijo in Dalmacijo, s katerima je bila vedno povezana, kot tudi zaradi relativno dobro ohranjene dokumentacije v virih in že opravljenih raziskav in s tem v zvezi obstoječe literature.

Reševanje teh vprašanj zahteva od mladega raziskovalca/raziskovalke pregled nad viri, dobro orientacijo v zgodovinopisju, ki se ukvarja s podobnimi vprašanji; zmožnost izluščiti iz obstoječe literature doseženo stanje raziskav in detektirati odprta vprašanja oziroma jih sploh formulirati. Zaradi dela z viri je nujno znanje latinščine kot tudi paleografije, medtem ko je zaradi konzultacije ustrezne literature potrebno znanje italijanščine, nemščine in hrvaščine. Končni rezultat usposabljanja in z njim zvezane raziskave bo zaokrožena monografija o razmerju škofov do komunalnih sredin v Istri v srednjem veku, kjer bo primerjava s sosednjima Italijo in Dalmacijo lahko pokazala tudi na morebitne posebnosti v Istri.